

Лариса Іванишина

Жінки Емми Томпсон

1993 року Емма Томпсон викликала у Великій Британії неабияке збентеження. Тоді їм обом – їй та її чоловіку Кену Бранаху – ледве виповнилося по 30 років, а вони вже стали щасливими володарями престижних міжнародних кінонагород. Незважаючи на скромний доробок, їх вважали британською парою номер один і трохи на віріст порівнювали зі славетними подружжями мистецьких талантів: Лоуренс Олів'є – Вів'єн Лі та Річард Бартон – Елізабет Тейлор.

Емма Томпсон.

Однак невдовзі, мабуть, настало перенасичення британського ринку Бранахами, бо загалом доброзичлива до них преса писала: «"Оскар" до Емми Томпсон прийшов якраз тоді, коли у Великій Британії почали говорити, що ця «золота пара» просто розрекламована».

Поводиться вона як студентка на зразок Хампті Дампті з «Аліси в країні чудес». Під час урочистостей на врученні «Золотого глобуса» випалила: «Цікаво, що тут, в Америці, таку увагу приділяють вбранню. Все, що на мені, окрім білизни, я взяла на прокат, бо в мене немає жодної вечірньої сукні». Очевидно, не варто брати до уваги її слів, мабуть, сукню взяли напрокат у якогось славнозвісного модельєра, та важливий сам принцип.

Томпсон походить з відомої акторської династії. Її батько, актор і режисер, був автором популярної програми для дітей The Magik Roundabout, а також театральним режисером, мати – Філіда Лоу – популярна актриса, сестра Софія також дебютувала як актриса. Коли Томпсон студювала англійську філологію в коледжі Ньонхем у Кембриджі, вона вступила до студентської театральної групи «Фунлайтс», де згодом зустріла кінозірок – Лауру Г'ю і Стівена Фрая. Закінчивши навчання, об'їздила країну з різноманітними ансамблями рев'ю, пишучи комедійні скетчі і з'являючись у них. Грала з Робом Колтрейном і Белом Елтоном на радіо й телебаченні, а згодом її призначили на головну роль у стрічці «Я і моя дівчина» поруч із Робертом Ліндсеєм на West End. Однак до справжнього успіху було ще далеко.

Через кілька років вона нарешті зустрілася з Кеном Бра-

нахом. Вони разом зіграли у творі Джона Осборна славному, темпераментну пару, а потім у мінісеріалі Джеймса Келана-Джонса «Дороги війни». Це була екранізація бестселера Олівії Маннінд – історія молодого англійського подружжя Гія і Гарріет Прінг, які приїжджають до Румунії на початку Другої світової війни. Кожна серія розповідала про перипетії мандрівної пари через охоплену війною Європу. Бранах зіграв Гія, Емма – Гарріет.

І одразу все змінилося, немов за велінням доброї чаклунки в казці Андерсена. За роль у цьому серіалі вона одержала найпрестижнішу нагороду.

Її дебют на великому екрані також був справою чоловіка. Вона знялася в «Генріху V» в ролі Катерини Валуа. Бранах за цей фільм дістав «Оскара». У наступній його голлівудській продукції «Померти знову» (1991, чорний кримінал) вона зіграла фатальну жінку. І нарешті роль Меггі Честер у «Приятелях Петера» (1992), який дуже тепло прийняли глядачі. Почали говорити, що Томпсон просто має щастя і що своїми успіхами вона завдячує переважно заміжжю з Бранахом. На що Емма відповідала з обуренням: «Мені гидко, коли читаю в газетах, що дістаю ролі у фільмах Кена, тому що я його дружина. Це просто сексизм!» І перестала давати інтерв'ю. А проте... Здається, сама Томпсон не трактує свого «обурення» всерйоз. За всіх її талантів без Бранаха її світову кар'єру не можна уявити. Мешкали вони в дуже заможному районі північного Лондона і працювали разом.

Бранах – шанувальник Шекспіра, і черговий його фільм – «Багато галасу даремно» (1993), де він зіграв Бе-

Емма Томпсон і Х'ю Грант у фільмі «Розум і почуття» (1995).

недикта, а Емма – Беатріче.

В Америці Емма Томпсон уперше з'явилася у картині «Довгов'язий» (The Tall Guy, 1990) поруч з Джеффом Голдблумом, потім у «Кінці Говардів» Джеймса Айворі, після чого зіграла Місс Кантон у «Решті дня» того самого режисера. На першому фільмі Айворі варто зупинитися детальніше, оскільки за роль у ньому вона здобула «Золотий глобус». Повесть «Кінець Говардів» Е.М.Форстера для більшості англійців має велике значення: у ній закладено основні філософсько-світоглядні думки Великої Британії. У повісті показано типового британського консерватора: з тих, що є опорою британської імперії. Цю роль зіграв Ентоні Хопкінс, Емма – його другу дружину,

напівнімкеню Маргарет Шлегель, яка до чоловікового практицизму вносить уяву, вразливість, індивідуальні, гуманістичні погляди німецьких ідеалістів XIX століття. Роль Маргарет вона зіграла дуже добре, чудовим був і Хопкінс. Для Емми Томпсон настав час жнив. Її роботу було номіновано на «Оскар». На старту пряму вийшли Мішель Пфайфер, Сюзанна Сарандон і сама Катрін Денюв. Однак нагороду дістала ще мало відома у світі Емма Томпсон! «Неймовірно, але симпатично!» – прокоментувала цю подію британська преса.

А Томпсон незабаром виступила разом із чудовими зірками Голлівуду у фільмах Армана і Валентино. На запитання «Як їй смакує «Оскар»?» відповіла блискавично: «Не знаю, ще не куштувала». А в інтерв'ю широко їй охоче повідомляла: «Я не красуня і ролі, які дістають Мішель Пфайфер і Шерон Стоун, не для мене. Найближчі три місяці маю намір провести на «фермі здоров'я», спробую змінити своє тіло на щось, чим воно ніколи не було. Життя таке коротке!» На запитання про плани, відповіла: «Мені 33 роки і я ще велика дівчинка. Я була б нещасливою, якби мешкала десь в іншому місці, ніж тепер. А поза тим, живучи в Каліфорнії, я далеко від мого Бранаха. А ми любимо бути разом і разом працювати».

Та повернемося до Шекспіра. Чому для свого чергового фільму Бранах вибрав «Багато галасу даремно»? «Бо це твір, близький до життя, – відповів режисер, – змістовний, густо забарвлений еротизмом, в якому більше прози, ніж вірша, легший для вуха і з дуже актуальним посланням. Він реалістичний, наприклад, коли йдеться про любов на службі не війни, а спокою». Емма Томпсон підтвердила: «Кен допоміг Шекспірові зазвучати, здмухнув павутину з кожного вірша і постарався відкинути англійську традицію гри Шекспіра». Справді, цей фільм змістовний, але водночас елегантний, забарвлений гумором. Знімали його у мальовничій Тоскані. Услід за Шекспіром на прикладі двох пар режисер показує, що «велике кохання» може принести стільки радості, скільки й гіркоти. Коли Бранаха запитали, чому не зникає його захоплення Шекспіром, він відповів: «Я люблю звертатися до хорошої літератури, яка промовляє до розуму й серця. Люблю відчувати емоційний покаут, а Шекспір у цьому найкращий. Завдяки йому я відчуваю себе багатшим і зрілішим».

Свого часу (1989) шлюб Бранаха і Томпсон широко коментували ЗМІ, тому нічого дивного, що їхнє розлучення, яке сталося 1995 року, також обговорювали так само широко. Разом вони створили чотири фільми.

Того року Еммі Томпсон знялася в ролі Еліонор Дашвуд у фільмі «Розум і почуття», за яку одержала «британського Оскара» – премію BAFTA (краща жіноча роль).

Після розлучення актриса працювала сама, іноді з матір'ю. У режисерському дебюті актора Алана Рікмана «Зимовий гість» (1997) вона зіграла Франсес, яка овдовіла і бореться з болем після втрати чоловіка. А матір героїні – Філіда Лоу. І коли мати Франсес пробує допомогти доньці впоратися з її втратою, сцени сприймаються так, ніби це Філіда Лоу зміцнювала Емму Томпсон у важкі життєві хвилини. Погано підглядати, але немає на те ради – це ціна, яку за свою популярність платять публічні люди. Однак повернемося до фільму: ірландське містечко над морем, яке відгороджує його від решти

світу, кілька героїв, міцно пов'язаних почуттями, що за ледве втримують психічну рівновагу. Потрібно було неабияке вміння, а також уява, аби викресати з цього зворушливу людську драму. Алану Рікману, Еммі Томпсон і Філліді Лоу це вдалося.

Наступного року з участю актриси вийшов фільм «Основні кольори».

У 2000-х роках Томпсон продовжує активно зніматися, і хоча її ролі й далі номінувалися на престижні премії, ужинки були вже не такими великими. 2003 року вона знялась у фільмах «Мрії про Аргентину», тоді ж у «Реальній любові». Наступного року розпочалась її робота в шалено розрекламованому, тріумфальному «Гаррі Поттері» (2004) – в ньому і в його продовженні (2007) актриса зіграла професорку Сівілли Трелоні. Між цими серіями знялася в ролі няні Матильди МакФі у фільмі «Моя жахлива няня» та в ролі Карен Ейфел у фільмі «Персонаж»: ця робота номінувалася на премію Сатурн (премія Академії наукової фантастики, фентезі та фільмів жахів США, «Краща жіноча роль другого плану»).

Особливо плідним виявився 2008 рік: Томпсон виступила у трьох фільмах: «Повернення у Брайдсхед», «Освіта» і «Останній шанс Харві».

Лауреатка двох «Оскарів» Емма Томпсон жартує: «У мене немає великих шансів на ролі в американській суперпродукції, бо Голлівуд таки дізнався, що я справді є доброю актрисою, але «не в такий спосіб» доброю.

Взагалі наприкінці 1980-х – на початку 1990-х англійці мали до американців претензії з приводу «дренажу культурної субстанції». Ідеться про міграцію до Лос-Анджелеса найвидатніших англійських кіномитців. Це твердження небезпідставне. Коли в Англії вироблялося небагато фільмів, найкращі режисери й актори виїжджали на заробітки до Америки. Як ірландці під час «картопляного голоду». На Західному узбережжі мешкали Тоні Річардсон і Йозеф Лоузі, залишився там назавсім ще з кінця 1950-х Джон Шлезінгер. У пошуках роботи виїжджали Стівен Фрієрз, Алан Паркер, час від часу випускали там свої фільми Кен Рассел і Кен Бранах. Залишилися там назавсім актори Ентоні Хопкінс і Гаррі Олдмен, Хелен Міррен і Джулія Ормонд. І цей перелік далеко не повний. Серед тих, хто працював там періодично, була й Емма Томпсон. Вона також долучилася до руху зі сходу на захід. Так тривало досить довго, аж доки в середині 1990-х уряд лейбористів не запровадив нову культурну і фінансову політику в галузі кіно. І мільйони фунтів стерлінгів Національної лотереї дали результат: успіх здобули фільми «Оркестри», «Трайнспоттінг» («На голці»), дощ «Оскарів» посипався на «Англійського пацієнта», «Золотий глобус» дістався актрисі фільму «Секрети і обман», «Золотий Глобус» актрисі, яка зіграла королеву Вікторію у фільмі «Її величність місіс Браун». Потім «Оскар» Кейт Вінслет за роль у «Титаніку».

Мимоволі до цієї експансії британського кіно спричинився Голлівуд, оскільки наприкінці 1990-х не запропонував нічого видатного. Британські фільми приваблюють блискучою грою акторів, вони мають близький контакт з життям, перебувають у згоді з психологічною та суспільною правдою, мають чудово написані діалоги, добре змальовані постаті, інтелігентні, часто грайливі. Голлівудські ж – нагадують клони овечки Доллі, так, якби в ресто-

Емма Томпсон у фільмі «Повернення в Брайдсхед». 2008.

Емма Томпсон у ролі Сівілли Трелоні у фільмі «Гаррі Поттер».

рані всі гості жували один і той самий холодний гуляш. У цьому зв'язку пригадується інтерв'ю найпопулярнішого англійського кінокритика Дерек Малколма з Джеком Ніколсоном. Малколм: «Або я не маю відчуття, або Голлівуд продукує нині сміття більше, ніж будь-коли». На це Ніколсон: «Ні, ваше відчуття не помиляється. Це так. І що найгірше, вони про це добре знають». Однак завдяки таланту і креативності європейських кіномитців, серед яких і Емма Томпсон, Голлівуд і далі залишається гігантом світового кіновиробництва.

За матеріалами книжки: Elzbeta Krylikowska-Avis. Prosto z Piccadilly. Kino bytyjskie lat 90. Krakow. 2001